

Opettajalle

Tämä on kolmas *Lisää luettava* -kirjasarjan osa. Sarja on jatkoa *Monenlaista luettavaa* -sarjalle, joka on tarkoitettu lähinnä alkuopetuksen ja kolmannen luokan oppilaille. Nyt kohderyhmänä ovat näitä vanhemmat ala- ja myös yläkoulun oppilaat. *Lisää luettavaa* -sarjaan kuuluvien kirjojen sisältämien erityyppisten tekstien joukosta on mahdollista löytää jokaista oppilasta kiinnostavia tekstejä ja aihealueita. Tehtävien suunnittelussa on erityisesti otettu huomioon pojat. He eivät yleensä ole yhtä kiinnostuneita lukemisesta kuin tytöt. Tyttöjä taas yleensä kiinnostavat eniten fiktiiviset tekstit. Siksi on tärkeää saada myös heidät kiinnostumaan tietoteksteistä. *Lisää luettavaa* -kirjojen tekstit ja tehtävät ovat pitempiä ja vaativampia kuin *Monenlaista luettavaa 1–3* -kirjoissa olevat. *Lisää luettavaa* -kirjat muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

Voit monistaa kirjasta kullekin oppilaalle parhaiten sopivat tekstit ja tehtävät. Tekstien ja tehtävien vaikeus ja pituus vaihtelevat. Voit myös poimia yksittäiselle oppilaalle tehtävien joukosta sellaisia, jotka edistävät erityisesti hänelle vaikeiden asioiden oppimista. Kirjojen tehtäviä voidaan käyttää neljännessä luokasta yläkouluun asti oppilaiden taitojen mukaan. Harjoitukset soveltuvat erinomaisesti myös erityisopetukseen.

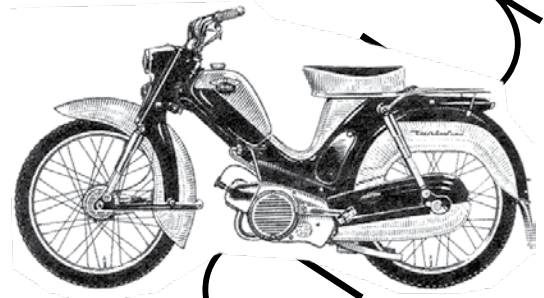
Lisää luettavaa -sarjan kirjat pyrkivät erityisesti harjoittamaan oppilaiden *lukemisen ymmärtämisen taitoja*. He myös tottuvat lukemaan monenlaisia tekstejä. Tärkeää on sanavaraston laajentaminen ja *vieraiden sanojen merkityksen oivaltaminen*. Parhaiten tämä onnistuu, kun opettajakin ohjaa oppilaita käyttämään lauseyhteyttä uusien sanojen ymmärtämisen apuna. Kirjoissa on myös tehtäviä, joissa sanat on selitetty, mutta oppilaan pitää keksiä kutakin selitystä vastaava sana tekstistä alleviivattujen sanojen joukosta. Näin on tehty, koska monelle oppilaalle sanojen selittäminen on hyvin vaikeata. Nämä tehtävät antavat heille mallin siitä, miten selittäminen tapahtuu. Tehtäviä tehdessään oppilas huomaa myös, että sama sana voi eri yhteyksissä tarkoittaa eri asioita. Lisäksi oppilaita kehoitetaan keskustelemaan toisten oppilaiden tai aikuisten kanssa, kun he pyrkivät selvittämään sanojen ja sanontojen merkitystä.

Monet tehtävät soveltuvat myös *paritehtävinä tehtäviksi*. Tällöin oppilaiden on mahdollista keskustella tehtävistä ja opetella perustelemalla omia mielipiteitään. Kirjan harjoituksissa oppilaita rohkaistaan myös käyttämään oheismateriaalina tietokirjoja ja internetiä. Lisäksi oppilaat oppivat vähitellen löytämään tietoteksteistä *pääasiat*. Tämä on vaikea, mutta erittäin hyödyllinen taito, jota tarvitaan opiskelujen edetessä yhä enemmän. Vähitellen oppilaat myös opettelevat tekemään *tiivistelmiä* lukemas-

Sisältö

Opettajalle	3
Velho Hauptmann.....	5
Lars-poika	13
Tohtori Kaikkietävä	24
Mopokortti	33
Vasa-laiva.....	41
Lentäviä koiria.....	50
Rikospaikkatutkimus.....	58
Maailman suurin timantti	66

Mopokortti

Jos haluat ajaa mopoa, sinulla pitää olla M-luokan ajokortti eli mopokortti. Lisäksi sinun pitää olla 15-vuotta täyttänyt.

Mopokortilla saat ajaa kaksi- ja kolmipyöräisiä mopoja. Ne saavat kulkea enintään 45 km tunnissa ja niiden moottorin tilavuus saa olla korkeintaan 50 cm³. Lisäksi saat ajaa kevyttä nelipyörää.

Jos ajat mopoa ilman korttia, saat poliisilta sakkoja. Sen lisäksi et voi saada mopokorttia ainakaan vuoteen. Näin myös moottoripyöräkortin tai auton ajokortin saaminen voi lykkäytyä.

Teoriakoe

Koe suoritetaan tietokoneella ja ohjelma opastaa sinua sen tekemisessä.

Kymmenen kysymystä

Sinulta kysytään kymmenen kysymystä. Ne liittyvät esimerkiksi liikennemerkkeihin, mopon vakuuttamiseen ja rekisteröintiin. Saat pohtia jokaista kysymystä puoli minuuttia.

Viisitoista kuvaa

Liikennetehtävissä on viisi väitettä:

1. Saan ajaa mopolla suoraan eteenpäin.
2. Ajan mopolla suoraan. Minun on annettava kuvassa näkyvän (yhden tai useamman) tienkäyttäjän mennä ensin.
3. Käänny mopolla oikealle. Minun on annettava kuvassa näkyvän (yhden tai useamman) tienkäyttäjän mennä ensin.
4. Käänny mopolla vasemmalle. Minun on annettava kuvassa näkyvän (yhden tai useamman) tienkäyttäjän mennä ensin.
5. Olen ajamassa mopolla suoraan. Minun on pysähdyttävä.

Sama väite esitetään kolme kertaa.

Joka kerta siihen liittyy erilainen kuva.

Jokaisessa kuvassa on liikennetilanne, jota katsotaan mopoilijan silmin.

Sinun pitää vastata väiteeseen *kyllä* tai *ei* sen mukaan, mitä mopoilijan tulee kuvan tilanteessa tehdä.

Yhdysvalloissa on perustettu uusi,
pelkästään lemmikkieläimiä kuljettava lentoyhtiö
Floridalainen pariskunta perusti yhtiön,
kun he huomasivat, kuinka monimutkaista
koiran kanssa matkustaminen saattoi olla.
Heidän koiransa Zoe on Jack Russel terrieri.
Vaikka se on pieni koira,
se ei mahdu matkustamossa edessä olevan penkin alle.

Zoen omistajat olivat sitä mieltä, että koirien tulee voida
matkustaa lentokoneessa matkustajina eikä matkatavaroina.
Niipä he alkoivat lennättää lemmikkieläimiä
oikeiden matkustajien tapaan.
Näille lennoille ei oteta lainkaan ihmismatkustajia.

Pet Airways lupaa kuljettaa lemmikit turvallisesti ja mukavasti matkustamossa.
Lentokoneen henkilökuntaan kuuluu eläinlääkäreitä ja eläintenhoitajia.
He hoitavat eläimiä koko matkan ajan.
Lentoyhtiö huolehtii kaikista lemmikin matkaan liittyvistä asioista.
Eläinlääkärit tekevät myös terveystarkastuksia
ja antavat matkoille tarvittavat lääkärintodistukset.

1. Miten koira voi matkustaa tavallisessa lentokoneessa?

2. Mitä luulet, miksi kaikki lentoyhtiöt eivät ota lentokoneen matkustamoon koiria? Rastita oikeilta tuntuvat syyt.

- matkustajista joku voi olla allerginen koirille
- koirat haukkuvat ja häiritsevät matkustajia
- koirat voivat olla vihaisia
- koirat ovat matkustajien tiellä
- kaikki ihmiset eivät pidä koirista
- koirat häiritsevät lentoemäntien työtä
- koirat vievät ihmismatkustajien paikat
- joku matkustaja voi pelätä koiria

3. Miten koira matkustaa matkatavarana?

4. Mitä eroa on sillä, että koira matkustaa matkatavarana tai rahtina?

5. Miten Pet Airways eroaa muista lentoyhtiöistä?

Maailman suurin sininen timantti on Intiasta löydetty Blue Hope, Sininen toivo. Se vietiin Ranskaan vuonna 1668. Kuningas Ludvig IV leikkautti sen sydämenmuotoiseksi, ja loistavan sininen sydän kiinnitettiin hänen kruunuunsa. Vallankumouksen pyörteissä kivi varastettiin muiden kruununjalokivien mukana. Se kuljetettiin Englantiin, jossa useat henkilöt myivät sen rahapulassaan edelleen uudelle omistajalle.

Kuten niin monien timanttien, myös Hope-timantin sanotaan tuovan omistajalleen epäonnea. Sen historiaan liittyykin monia äkillisiä onnettomuuksia ja kuolemantapauksia. Sitä ei nykyään omista kukaan yksityinen henkilö, vaan se on lahjoitettu Yhdysvalloissa olevalle tutkimuslaitokselle.

Vuonna 2007 Etelä-Afrikasta löytyi valtava raakatimantti, josta saattaa hiottuna tulla maailman suurin korutimantti. Se painaa noin 1,2 kiloa eli se on kaksi kertaa suurempi kuin Cullina, josta leikattiin upea Afrikan tähti. Timantti on muodoltaan pyöreä ja sen ydin on aivan kirkas. Raakatimanttina sen arvo on noin kahdeksan miljoonaa euroa, mutta hiottuna sen arvo voi nousta jopa kymmeneen miljooniin.

Ensimmäinen suomalainen timantti löytyi 1970-luvulla Nauvosta. Sen jälkeen niitä on löytynyt Kuopiosta, Kaavista ja Kuusamosta. Suomalaiset timantit ovat yleensä pieniä, mutta hyvälaatuisia.

1. Mieti, kumman saisit helpommin rikki vasaralla kovan timantin vai pehmeän pesusienen? Miksi?

2. Minkä kasvin siemenillä mitattiin timantin painoa?

3. Mikä on raakatimantti?

4. Kirjoita viivalle timantin nimen viereen, mistä se on löytynyt:

Afrikan tähti _____

Koh-I-Noor _____

Blue Hope _____

vuonna 2007 löytynyt timantti _____

5. Mikä oli Asscherin ammatti? _____

6. Miksi Asscher pyörtyi? _____

7. Mikä timantti on Englannin kuningattaren kruunussa?

8. Mikä on valtikka?

9. Mistä Koh-I-Noor sai nimensä?
